

Konference, která probíhala v komorním prostředí a velmi neformálně ukázala, že slovanský romantismus je ve svém širokém kontextu stále živou badatelskou oblastí, jejíž další poznávání přináší výsledky přesahující rámec pouze tohoto fenoménu. Zdá se, že tam, kde čistě historizující sledování dílčích aspektů přesáhne k obecnějším otázkám literární teorie či do interkulturních studií, otevírají se ve zdánlivě dobře známých vodách slovanského romantismu možnosti vedoucí k podstatně argumentovanějšímu poznávání obecnějších zákonitostí literární tvorby jak po stránce poetiky, stylu či filozofického a axiologického zaměření; jako přínosné se ukázaly i ty příspěvky, které přesáhly do druhé poloviny 19. a do 20. století a opětovně oživily otázky vztahu mezi pojmy romantismus a romantika, resp. nastolily otázku formálních i obsahových spojitostí mezi různými literárními směry. I diskusní příspěvky, které během konference zazněly, tak vedly především k otázce, kam napřít pozornost dál, aby téma, které se prokázalo jako nosné a slibné, mohlo být i příště sledováno, a to možná poněkud koncentrovaněji na specifickou, předem zvolenou a úžeji vymezenou oblast.

Josef Dohnal

Успехи Института славистики (Leopold-Franzens-Universität Innsbruck)

В начале ноября месяца 1999, когда панорама гор над рекой Инн начинает белеть под первым снегом, в рамках проекта *Sokrates* я провела рабочую неделю в сотрудничестве с Институтом славистики в Иннсбруке, энергия и эффективность деятельности которого меня вдохновила. Институт небольшой, но активный благодаря хорошему рабочему климату в нем. Заведующая Институтом с 1994 г. Univ.-Prof. Dr. Ingeborg Ohnheiser приехала первый раз на кафедру русистики Философского факультета Остравского университета 1995 г. по приглашению в рамках проекта *Aktion*, третий раз она читала лекции в Остраве в декабре 1999 г. Ее лекции на отделении русистики кафедры славистики Философского факультета с большим интересом прослушали студенты, учителя, ученые и русисты профессионального регионального филиала общества Чешская ассоциация русистов.

Известно, что австрийская славистика развивается в шести университетах (Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Salzburg, Wien, Wirtschaftsuniversität Wien). Географическая близость Австрии способствует развитию научных контактов многих из славистов Чехии, Моравии и Силезии. Богемисты, русисты, полонисты сотрудничают давно. Не без интереса также факт, что Иннсбруку посвятил свою учительскую, научную и личную жизнь богемист, бывший выпускник Философского факультета брненского Университета им. Масарика, prof. Georg J. Morava, занимающийся изучением творчества чешских классических авторов Карла Гавличека-Боровского, Божены Немцовой и Франтишка Палацкого.

В иннсбрукском институте главные предметы обучения – русистика и южная славистика. Кроме того, представлены богемистика (dr. Marta Pelinka-Markova) и полонистика. Главные научные интересы заведующей институтом – русское

языкознание, лексика, словообразование, стилистика, сопоставительное изучение славянских языков¹ и история славистики. Литературоведением и культуроведением занимаются ао. Univ.-Prof. Dr. Sigrid Darinka Völkl (южнославянские литературы) и ао. Univ.-Prof. Dr. Christine Engel (русская литература, исследовательский проект *Русский фильм в культурном контексте*². В институте имеется объемная видеотека русских фильмов (около 1300) и записей, которые используются в исследовательских, а также в учебных целях. Кроме того, к научным интересам сотрудников относятся такие темы, как рецепция славянских литератур в Австрии, австрийско-славянские взаимоотношения в области литературы и культуры³, социолингвистика⁴, прагматика, а также лексикография (опыт сопоставления словообразовательного гнездового словаря хоратского и сербского языков с помощью компьютерной техники).

Требовательные тенденции развития науки в Институте положительно влияют на студентов. Их активность проявляется, например, в издании брошюр по регулярно состоящимся научным экскурсиям. Экскурсия 1998 г., в которой участвовало 30 иннсбрукских славистов, была посвящена теме *Моравия – история и современность*. В Институте работает всего шесть членов, но их общественная деятельность огромна. Вечер, посвященный годовщине А. С. Пушкина и многие другие вечера всегда интересуют публику не только университета, но и города Иннсбрук. Так, институт регулярно проводит недели русского фильма, а в 1999 г. М. Pelinka-Markova организовала первую неделю чешской культуры в Иннсбруке, в которой участвовал чешский посол в Австрии Jiří Grůša. Здесь существует, например, также творческий хоровой коллектив и театральный ансамбль (руководитель д-р W. Stadler). Автор этой информации участвовала в репетиции хора, научила петь студентов чешские фольклорные песни и прочитала в Институте три

¹ В сотрудничестве с польским проф. Гайдой (университет в Ополе) и с другими славистами prof. Ohnheiser работает над крупным проектом по новейшей истории славянских языков *Системное и функциональное сопоставление современных славянских языков*. Она изучает новые наименования в славянских языках, состояние русского языка глазами иностранца, словообразование, интернационализмы, национальные особенности и типологию славянских языков и т.п.

² Проф. Энгель занимается современной русской литературой. Ее темы, напр., приемы лудизма в повести Евг. Попова *Билли Бонс*, функция танцевальных сцен в русской литературе 19 и 20 века и т.п. С четырьмя сотрудниками она издала очень полезную книгу *Geschichte des sowjetischen und russischen Films* (Stuttgart-Weimar 1999).

³ Ср. т. 4: I. Ohnheiser (Hrsg.): Wechselbeziehungen zwischen slawischen Sprachen, Literaturen und Kulturen in Vergangenheit und Gegenwart. 1996; т. 5: Stadler, W.: Macht Sprache Gewalt. Rechtspopulistische Sprache am Beispiel V. V. Zirinovskijs vor dem Hintergrund der Veränderungen politischer Sprache in Russland. 1997; т. 6: Engel, Ch. (Hrsg): Lichtspiele. Annotiertes Verzeichnis der Sammlung russischer und sowjetischer Filme des Institut für Slawistik der Universität Innsbruck 1998.

⁴ Ср.: Ohnheiser, I., Kienpointner, M., Kalb, H. (Hrsg.): Sprachen in Europa. Sprachsituation und Sprachpolitik in europäischen Ländern. Innsbruck 1999. 513 s.

лекции для внимательной публики. Иностранцу есть многому в Институте учиться. Узнать больше можно также по интернету – <http://slawistik.uibk.ac.at>. Итак, хочется пожелать Институту дальнейших успехов на пути развития австрийской славистики, компаратистики и научного сотрудничества.

Кветуше Лепилова

Przybyszewski v Poznani

Počáteční tvůrčí fáze Stanisława Przybyszewského je spjata s německým prostředím, v němž nejen žil, ale německy také psal. Dvakrát se z tohoto prostředí vracel do Polska. Poprvé se tak dalo na podzim 1898, kdy se po pobytu v Berlíně, Norsku a Španělsku uchýlil do Krakova, kde byl přivítán s velkou slávou. Podruhé se tak stalo roku 1919, kdy po třináctileté pobytu v Mnichově se po menších peripetích (mezi něž patřila rovněž Praha) přestěhoval spolu se svou ženou do Poznane.

Stanisław Przybyszewski měl po přesídlení do Poznane již padesát let. Do města přibyl koncem června 1919. V listopadu téhož roku nastoupil místo na poznaňském ředitelství pošty, kde pracoval jako náčelník překladatelského oddělení. Poznaň byla do konce první světové války německá a Przybyszewského důvěrná znalost němčiny byla vítána zejména v oblasti poštovní terminologie. O charakteru a obtížnosti své práce Przybyszewski svému příteli Alexandru Guttremu do Mnichova v květnu 1920 napsal: „Mimo to ta těžká a vyčerpávající úřední práce na ředitelství pošty! Po několika hodinách jsem tak unavený, že jsem šťastný, když mohu celé odpoledne odpočívat. Ale zvolna jsem si tomu už zvykl. Zpracovávám polsko-německý slovník poštovních technických výrazů a to mi umožňuje lépe snášet zátěž úřední práce. Přitom to může být skutečně produktivní práce, v každém případě se vyplácí lépe než psaní pro pány nakladatele.“ Przybyszewski setrval v tomto zaměstnání do září 1920.

Stanisław Przybyszewski spolu s manželkou Jadwigou bydleli v Poznani na hlavní poště, kde Przybyszewski nejen pracoval, ale měl také služební byt (dnes Tadeusza Kościuszki 77). Budova hlavní pošty byla sice relativně nová, Prusové ji postavili krátce před první světovou válkou, ale její vzezření bylo a je ryze germánské – je postavena v pruském stylu, jak jej známe např. z památníku bitvy u Lipska. Čísela z ní (a čísla dodnes) okázalost, která neměla nic společného se soudobými modernistickými tendencemi v architektuře. Modernista Przybyszewski se v této antimodernistické budově nepochybně necítil dobře.

Největším uměleckým úspěchem Stanisława Przybyszewského za jeho poznaňského pobytu bylo uvedení dramatu *Město* v poznaňském Velkém divadle. Úspěch byl natolik výrazný, že Przybyszewského podnítil k tomu, aby usiloval o uvedení *Města* ve Varšavě. S jistým zpožděním k tomu došlo v listopadu 1921, kdy jej inscenovalo Divadlo rozmanitostí.

Jak tomu v Przybyszewského životě často bylo, po úspěchu docházelo k opaku, přecházel ke skandálu. Tak se stalo i v Poznani, kde se ke spisovateli překvapení zcela nečekaně objevila jeho nemanželská dcera Stanisława, která právě absolvovala maturitu na krakovském reálném gymnáziu. Stanisława se narodila roku 1901 malířce